

## INTERVIEW - Sabine Miedema



# PARTICIPATIE IN DE PROVINCIE OOST VLAANDEREN

## *RICHTING EEN BELEIDSPLAN RUIMTE OOST VLAANDEREN*

**Niet alleen Vlaanderen werkt aan een nieuw Beleidsplan Ruimte, ook de provincies zetten stappen naar een herziening van hun ruimtelijke structuren. Provincie Oost-Vlaanderen zette een eerste stap met de kernnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen'. Sabine Miedema ging in gesprek met Davina De Palmenaer, participatiemedewerker op de dienst Ruimtelijke Planning van de Provincie Oost-Vlaanderen.**

**AGORA:** De Provincie Oost-Vlaanderen is al vroeg begonnen aan het proces voor de vernieuwing van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS). Waarom zijn jullie hier al in 2014 mee begonnen?

**Davina De Palmenaer:** Zoals elke gemeente in Vlaanderen heeft ook de Provincie Oost-Vlaanderen een Ruimtelijk Structuurplan. Dit Ruimtelijk Structuurplan is verouderd, maar is wel het belangrijkste document waarin de kaders staan voor het beleid. Bij elk project dat wij uitvoeren moet rekening gehouden worden met de beleidsmatige keuzes die in het Ruimtelijk Structuurplan staan. Om een antwoord te bieden aan de huidige maatschappelijke noden en de ruimtelijke uitdagingen, is een herdenking van het Ruimtelijk Structuurplan nodig. Daarom zijn we begonnen met het proces van de opmaak van de kernnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050'. Dit hebben we niet geschreven als een directe vervanging van het Ruimtelijk Structuurplan, maar gebruiken we als een tussenfase richting het nieuwe Beleidsplan Ruimte. De kernnota is de basis voor het ruimtelijk beleid dat de Provincie in de komende jaren tot 2050 wil voeren. De kernnota bestaat uit 3 elementen: waarden, ruimtelijke principes en werkvelden. De waarden zijn de essentie van het ruimtelijk beleid. De vier ruimtelijke principes (nabijheid en bereikbaarheid, meervoudig en intensief ruimtegebruik, ecosysteemdiensten versterken,

maatschappelijke betaalbaarheid) zetten de waarden om in een concreet toetsingskader. En de vijf werkvelden maken duidelijk welke manier van werken de Provincie zal aanhouden.

**AGORA:** Hoe zorg je als overheid ervoor dat zo'n visie gedragen is door een brede groep?

**Davina De Palmenaer:** Nog voordat het idee van de kernnota was ontstaan, hebben wij in 2014 een voortraject doorlopen met verschillende doelgroepen. Voor ons was het vooral belangrijk dat verschillende diensten binnen de Provincie konden meedenken. Daarnaast werkten we ook met een politieke klankbordgroep. Hierin zetelden de politieke fracties van de Provincieraad. Hiermee wilden we voorkomen dat de politiek enkel werd betrokken aan het einde van de rit. Ten slotte hebben we ook een denktank opgericht met verschillende ruimtelijke experts, van bijvoorbeeld open ruimte, landbouw en economie. De input van de verschillende bevroegde doelgroepen hebben we gebundeld en getoetst bij een aantal middenveldorganisaties, zoals de Boerenbond. We hebben hen samengebracht op een klankbordevent met als doelstelling om te informeren over onze ontwikkelingen en om verschillende belangengroepen met elkaar in debat te laten gaan. Het resultaat van dit voortraject hebben we gebundeld. Nadien was het belangrijk om alle input in een overzichtelijk document te

gieten, en om verschillende doelgroepen hierbij te betrekken, zoals gemeenten en experts.

Om dit intensieve traject te kunnen doen hebben we in 2016 studie bureaus aangeschreven. Uiteindelijk hebben we samen met het team Atelier Romain/BUUR en de verschillende doelgroepen de kernnota uitgewerkt.

#### **AGORA: In hoeverre zijn burgers betrokken geweest bij de opmaak van de kernnota?**

**Davina De Palmenaer:** Zo'n abstracte beleidsvisie ontwikkelen is erg moeilijk met de burger, omdat de meeste mensen er niet wakker van liggen. Pas als het echt over hun eigen wijk of achtertuin gaat, zullen mensen graag mee willen spreken en denken. We zetten daarom meer in op burgerparticipatie bij concrete projecten, bijvoorbeeld bij het uitwerken van een masterplan of het opmaken van een Provinciaal Ruimtelijk UitvoeringsPlan. Daarnaast hebben we op basis van de bevindingen van het klankbordevent gemerkt dat een ruimtelijke visie op provinciaal niveau nogal een abstract thema is, wat het voor burgers moeilijker maakt om input te geven.

Voor de opmaak van de kernnota hebben we een participatietraject doorlopen met verschillende organisaties die werken met kwetsbare doelgroepen, zoals mensen in armoede, senioren en jeugd. Dat was een moeilijk proces, omdat mensen denken vanuit hun eigen concrete ervaringen, terwijl wij als overheidsinstantie op een hoger abstractieniveau denken. Toch was het ook zeer nuttig, omdat je met de beide voeten terug op de grond wordt gezet. Daarom zijn ook de waarden sociale cohesie, inclusie en rechtvaardigheid toegevoegd aan de kernnota.

#### **AGORA: Hoe gaan jullie in het algemeen om met burgerparticipatie bij concrete projecten?**

**Davina De Palmenaer:** Bij projecten die concreter van aard zijn, werkt burgerparticipatie veel beter. Al voordat een Provinciaal Ruimtelijk UitvoeringsPlan (PRUP) wordt opgesteld, betrekken we graag de burger. Een goed voorbeeld is een braakliggend terrein van de voormalige suikerfabriek midden in de kern van het dorp Moerbeke. Dit is een groot gebied met veel mogelijkheden op bovenlokale schaal, waardoor er werd gekozen voor de opmaak van een PRUP. In dit project zijn omwonenden vroeg betrokken geweest bij de opmaak van een masterplan, tijdens verschillende participatiemomenten. Het slotmoment vond plaats op de locatie zelf, die zich perfect leende voor een groot buurtfeest, waar de omwonenden werden geïnformeerd en bevestigd tijdens het openbaar onderzoek van het PRUP. De input van de omwonenden is een grote toegevoegde waarde omdat zij de specifieke plek natuurlijk zeer goed kennen.

#### **AGORA: Zorgt participatie ervoor dat minder burgers bezwaar indienen?**

**Davina De Palmenaer:** Voor sommigen is dat inderdaad de drijfveer om aan participatie te doen, maar dat is voor ons zeker niet het doel. Er zal altijd tegenstand zijn en vaak gaat het over eigenbelang. Als overheid kun je niet ingaan op eigenbelang, je moet het algemeen belang bewaken.

De Provincie heeft het Europees Charter Participatieve Democratie in Ruimtelijke Planningsprocessen ondertekend. Dat is een engagementsverklaring; bij ruimtelijke planningsprocessen gaan we op zijn minst nadenken of we daar een participatief proces aan kunnen koppelen. We hebben ook een oproep gedaan naar de gemeenten om dit charter ook te ondertekenen. In navolging daarvan zijn er gemeenten die vragen of we hen kunnen ondersteunen bij de participatieve aanpak. We zijn op zoek naar hoe we die gemeenten beter kunnen ondersteunen en dat vraagt tijd en middelen.

Voor ons is sensibiliseren ook een belangrijk onderdeel van participatie. Zo hebben we een Virtual Reality-tool opge maakt voor een project in een gebied waar er een bufferzone is tussen een

woonwijk en een bedrijventerrein. Burgers konden met een virtual reality-bril bekijken hoe deze bufferzone multifunctioneel zou gebruikt kunnen worden in de toekomst. Zij zagen door de bril een bufferzone die dient als een groene long, waar werknemers van het bedrijventerrein kunnen lunchen en kinderen uit de woonwijk kunnen spelen. Door de bril kunnen we tonen dat verschillende functies van een gebied positief kunnen zijn en dat je niet altijd je rug hoeft te keren naar een bedrijventerrein.

#### **AGORA: Inmiddels zijn de procedures beschreven in een uitvoeringsbesluit van de Vlaamse overheid die Provincies moeten volgen bij de opmaak van een Provinciaal Beleidsplan. Hoe gebruiken jullie de kernnota bij de opmaak van het beleidsplan?**

**Davina De Palmenaer:** Een beleidsplan bestaat uit een strategische visie en één of meerdere beleidskaders. Als strategische visie gaan we onze kernnota gebruiken. Deze nota hebben we al opgemaakt en dat is ook op een strategisch niveau waar we naartoe willen. De beleidskaders kunnen thematisch gekozen worden, maar dat kan ook gebiedsgericht zijn. Je bent als provincie vrij om te kiezen om beleidskaders thematisch of ruimtelijk op te delen afhankelijk van je ruimtelijke noden. We hebben besloten om drie beleidskaders te maken. Die zullen thematisch en dus niet gebiedsgericht zijn.

De procedure rondom het schrijven van het beleidsplan bestaat uit vier stappen. Eerst wordt een conceptnota ontwikkeld, vervolgens een voorontwerp gemaakt, nadien een ontwerp en ten slotte wordt het definitieve plan opgesteld. Het definitieve beleidsplan met beleidskaders zal uiteindelijk de vervanging zijn van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan.

#### **AGORA: Wachten jullie op de uiteindelijke uitvoering van het decreet voor het beleidsplan ruimte Vlaanderen voordat de Provincie haar eigen beleidsplan opstelt?**

**Davina De Palmenaer:** Wij wachten daarop, maar we moeten als Provincie ook vooruit. Dat is niet altijd simpel want de timing op Vlaams niveau wordt steeds opgeschoven. Onze doelstelling is om een beleidsplan te hebben tegen het einde van 2022.

#### **AGORA: Zal er ook een participatief traject afgelegd worden voor de opmaak van het beleidsplan?**

**Davina De Palmenaer:** Er zijn enkele decretale verplichtingen om tijdens verschillende fases in de procedure de burgers te laten participeren, maar onze ambitie gaat verder. Dat begint al in de fase van de opmaak van de conceptnota, waarin je moet informeren over het feit dat de Provincie een voorontwerp gaat maken. Dit is erg vroeg in het proces en zal dus nog erg abstract zijn. Nadien ligt de focus op burgerparticipatie bij de raadpleging van de conceptnota en later bij het openbaar onderzoek van het ontwerp.

Wij willen vooral focussen op dat laatste. Op dat moment wordt het voor burgers ook concreter hoe het beleidsplan eruit gaat zien en waar we als provincie op willen focussen. In die fase willen we ons niet beperken tot een openbaar onderzoek, maar de burger veel uitgebreider informeren en mee laten participeren.

**Sabine Miedema** (smiedema@k-s.be) is socioloog en werkzaam bij Kind & Samenleving, waar ze werkt aan participatie van kinderen en jongeren bij sociaalruimtelijke thema's. **Davina De Palmenaer** (davina.de.palmenaer@oost-vlaanderen.be) is beleidsmedewerker participatie bij de Provincie Oost Vlaanderen.